

Forslag til effektivisering af processen i Ungdomskriminalitetsnævnet

Høring over udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven og forskellige andre love (Effektivisering af straffesagskæden og af nævnsprocessen m.v. i Ungdomskriminalitetsnævnet, øget adgang til videregivelse og optagelse af fotos og forbedring af politiets muligheder for efterforskning m.v.), Justitsministeriets sagsnr. 2021-0090-3592.

Justitsministeriet har den 3. marts 2022 sendt ovennævnte udkast til lovforslag i høring. Dette høringssvar indeholder alene bemærkninger til den del af lovudkastet, som vedrører effektivisering af processen i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Indledningsvist bemærkes, at Justitia finder det positivt, at de i lovudkastet indeholdte forslag i et vist omfang følger op på de tre devalueringer "Nævnsmødet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", "Screening og henvisning. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet" og "Ungefaglige undersøgelser og indstillinger. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", som Justitsministeriet har udarbejdet som forudsat i aftalen om Ungdomskriminalitetsnævnet af 29. juni 2018, jf. Retsudvalget, samling 2020-21, Alm. del, bilag 324, og samling 2021-22, Alm. del, bilag 111.

Justitia finder det dog beklageligt, at lovudkastet ikke i videre omfang følger op på de øvrige betænkelige forhold vedrørende Ungdomskriminalitetsnævnet, der er blevet afdækket i bl.a. devalueringerne, og som fremkom i forbindelse med den oprindelige lovgivningsproces om etablering af Ungdomskriminalitetsnævnet, jf. lov nr. 1705 af 27. december 2018 om bekæmpelse af ungdomskriminalitet.

For så vidt angår sidstnævnte kan Justitia i det hele henholde sig til sit høringssvar af 1. oktober 2018, og det heri anførte. Nedenfor fremhæves dog en række forhold, som lovudkastet særligt giver Justitia anledning til at fremkomme med bemærkninger til.

En strafferetlig proces

Det fremgår bl.a. af Justitias høringssvar af 1. oktober 2018, at det må anses for retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at Ungdomskriminalitetsnævnet i en strafferetslignende proces har kompetence til at pålægge børn under den kriminelle lavalder og børn/unge på 15-17 år foranstaltninger, der minder om sanktioner, uden retsgarantierne i EMRK artikel 6 er iagttaget.

Som påpeget af Justitia i høringsvaret er der flere elementer i processen ved nævnet, som taler for at anse det for en strafferetlig proces, og dette vil formentlig også være oplevelsen hos barnet/den unge.

Denne formodning bekræftes da også af devalueringerne, se f.eks. "Nævnsrådet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", side 53, hvoraf det bl.a. fremgår, at der blandt de interviewede fagpersoner er varierende opfattelser af, hvorvidt og i hvilken grad formålet med mødet bliver forstået af børnene/de unge. En dommer har eksempelvis indtryk af, at mange af børnene/de unge har opfattelsen af, at de har været i retten, når mødet er slut, og et kommunalt ansat nævnsmedlem fortæller at have oplevet, at nogle 10-14-årige tror, at de har fået en plet på straffeattesten på baggrund af deres deltagelse i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Herudover fremgår det bl.a. af "Screening og henvisning. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", side 35, at det alene er i 26 af 41 manuelt gennemgåede sager vedrørende de 10-14-årige, at det er blevet identificeret, at barnet/den unge erkender eller delvist erkender forholdet/forholdene. Det er et relativt lavt antal sager, hvor der har været fokus på denne problemstilling, og der foreligger ikke nærmere oplysninger om baggrunden for, hvorfor barnet/den unge ikke erkender eller alene erkender delvist, ligesom der ikke i øvrigt foreligger oplysninger om disse sager.

Henset til, at der ikke sker en prøvelse af skyldspørgsmålet i Ungdomskriminalitetsnævnet, og at barnets/den unges oplevelse af overholdelsen af de retssikkerhedsmæssige garantier må være så meget desto mere negativ i tilfælde, hvor forholdet/forholdene benægtes, må den relativt store andel af disse sager efter Justitias opfattelse anses for meget bekymrende.

Justitia skal på den baggrund overordnet anbefale, at der både i kommende evalueringer og mere generelt sættes mere fokus på, hvorvidt karakteren og omfanget af de enkelte elementer af straffeprocessuel karakter har den fornødne proportionalitet i forhold til formålet med reglerne. I den forbindelse kan der bl.a. henvises til, at møderne skal foregå i et mødelokale ved en domstol, at der er en overvægt af repræsentanter fra det strafferetlige system, og at reaktionsmulighederne på flere punkter minder om samfundstjeneste.

Efter Justitias opfattelse bør der som minimum sættes yderligere fokus på og iværksættes initiativer, der kan sikre, at barnets/den unges oplevelse af processen adskiller sig fra oplevelsen af den strafferetlige proces, f.eks. ved at styrke vejledningen og inddragelsen af barnet/den unge i processen yderligere. Dette kan bl.a. ske gennem bistand fra en advokat eller bisidder.

Uensartet screeningsgrundlag

Af "Screening og henvisning. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", fremgår det side 3, at der forekommer uensartet praksis vedrørende samarbejdet mellem anklagemyndigheden og

screeningsmedarbejderne på tværs af politikredsene for sager om 10-14-årige, hvilket også kan bevirke, at screeningsmedarbejdernes vurderingsgrundlag er uensartet.

Selvom det ikke kan fastslås, om det forskelligartede samarbejde på tværs af kredsene foranlediger forskelle i, hvilke sager der henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, finder Justitia det stærkt beklageligt, at der hverken i lovudkastet eller i øvrigt ses at være fokus på denne retssikkerhedsmæssigt principielle problemstilling.

Det fremgår herudover af evalueringen, side 41, at der blandt screeningsmedarbejderne er forskellige vurderinger af, hvor stor en andel sager der kan karakteriseres som ubetydelig vold og dermed frasorteres. I en kreds vurderer screeningsmedarbejderne, at der ikke har optrådt mange "bagatelhændelser" i screeningsværktøjet. En screeningsmedarbejder i en anden kreds vurderer, at ca. halvdelen af sagerne vedrørende personfarlig kriminalitet begået af de 10-14-årige frasorteres med henvisning til, at sagen kan karakteriseres som "skolegårds vold". Forskellene kan ifølge en screeningsmedarbejder skyldes forskelle mellem kredsene i forhold til, hvorvidt disse sager optræder i screeningsværktøjet. Der peges på, at der kan være forskellig praksis mellem kredsene med hensyn til registreringen af denne type sager i forbindelse med efterforskningen, hvilket har betydning for, om sagerne optræder i screeningsværktøjet.

Et af formålene med etableringen af Ungdomskriminalitetsnævnet var netop at sikre en ensartet praksis til håndtering af sager om ungdomskriminalitet. Justitia finder det retssikkerhedsmæssigt stærkt betænkeligt, at der således synes at være et uensartet screeningsgrundlag og en uensartet praksis vedrørende samarbejdet mellem anklagemyndigheden og screeningsmedarbejderne i politikredsene. Konsekvensen heraf kan være, at et barn under 14 år i 'en politikreds henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, mens et tilsvarende forhold i en anden kreds vurderes at være f.eks. "skolegårds vold", hvorefter barnet/den unge ikke henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet.

Det fremgår også af "Nævnsrådet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", side 69, at andelen af sager, hvor der træffes afgørelse om ikke at iværksætte forbedringsforløb/straksreaktion varierer en del fra politikreds til politikreds. I Sydsjællands og Lolland-Falsters politikreds er dette tilfældet i 7 pct. af sagerne, mens det i Midt- og Vestjyllands politikreds er tilfældet i 38 pct. af sagerne. Det angives i devalueringen, at en årsag til disse variationer kan være en uensartet praksis i forhold til, hvordan nævnsmedlemmerne i de forskellige politikredse træffer afgørelser. En anden årsag kan være, at der er en uensartet praksis i forhold til, hvilke sager der henvises til nævnene i de forskellige politikredse, således at karakteren af sagerne er forskellige.

På det foreliggende grundlag ses der således indikationer på, at den uensartede screeningspraksis kan få betydning for, hvorvidt der i sidste ende iværksættes forbedringsforløb/straksreaktion. Af retssikkerhedsmæssige årsager finder Justitia det meget beklageligt, at der i lovudkastet ikke er fokus på denne problemstilling.

Justitia skal på denne baggrund anbefale, at der iværksættes de nødvendige lovgivningsmæssige og/eller andre initiativer til sikring af, at screeningsprocessen fremover bliver ensartet. Der bør derfor straks iværksættes undersøgelser af baggrunden for den uensartede praksis.

Undtagelse af børn/unge med nedsat psykisk funktionsevne

Justitia finder det positivt, at lovudkastet indeholder en ny bestemmelse i ungdomskriminalitetslovens § 36 a, der giver mulighed for at undtage børn og unge med svært nedsat psykisk funktionsevne fra at få deres sag behandlet i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Muligheden for at undtage de pågældende børn og unge er dog ifølge lovudkastet begrænset til, at kommunen kan indstille til Ungdomskriminalitetsnævnet, at der ikke skal iværksættes foranstaltninger af hensyn til svært nedsat psykisk funktionsevne hos barnet eller den unge.

Efter Justitias opfattelse havde det været hensigtsmæssigt, hvis muligheden for at undtage sager omfattede alle tilfælde, hvor barnets eller den unges psykiske funktionsevne betyder, at det ikke vil være formålstjenligt at behandle sagerne i nævnet, og ikke alene sager, hvor barnet eller har unge har en svært nedsat psykisk funktionsevne.

Justitia skal herved henvise til, at der kan være en gruppe af børn og unge, der ikke kognitivt er i stand til at forstå sagsprocessen og deltagelsen i nævnsmødet, uden at deres psykiske funktionsevne er svært nedsat.

Justitia anbefaler derfor, at ordlyden i bestemmelsen ændres, så der fremover er mulighed for efter en konkret vurdering at undtage en bredere gruppe af børn og unge under henvisning til den kognitive forståelse.

Processen ved tvangsanbringelser

Sagens oplysning

Med lovudkastet gives der mulighed for, at der fremover i forbindelse med den ungefaglige undersøgelse kan foretages en psykologisk undersøgelse af forældremyndighedsindehaveren, jf. lovudkastets § 31, stk. 4, 3. pkt., og det fremgår af bemærkningerne til lovudkastet, at den foreslåede bestemmelse indholdsmæssigt svarer til servicelovens § 50, stk. 4, 4. pkt. Justitia finder dette initiativ positivt. Der ses dog ikke herudover initiativer i lovudkastet til en egentlig forbedring af de ungefaglige undersøgelser, hvilket er beklageligt.

I devaluering "Ungefaglige undersøgelser og indstillinger. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", side 36, nævner flere nævnsmedlemmer eksempler på, at materialet fra kommunerne ikke vurderes at være godt nok. Hvad angår de ungefaglige undersøgelser nævnes eksempler på, at materialet er uoverskueligt eller omfangsrigt og indeholder en række forskellige bilag, der vurderes at være forældede eller irrelevante på anden vis. Hvad angår kvaliteten af de ungefaglige undersøgelser nævner nogle nævnsmedlemmer desuden eksempler på, at der udestår

oplysninger om relevante forhold vedrørende barnet/den unge. Enkelte nævnsmedlemmer har oplevet, at nævnsmødet på den baggrund blev udsat. Det fremgår også af devalueringen, at der i 130 ud af 1.035 sager har været en udsættelse af nævnsmødet, og at årsagen hertil i mere end en tredjedel af sagerne har været, at oplysningsgrundlaget ikke var tilstrækkeligt.

Det fremgår videre af devalueringen, at der blandt flere af de interviewede er en opfattelse af, at kvaliteten af de ungefaglige undersøgelser og indstillinger er relateret til korte tidsfrister, og nogle har en opfattelse af, at det ikke er helt entydigt, hvilke krav der er til de ungefaglige undersøgelser og indstillinger.

Justitia finder det meget bekymrende, at hverken lovudkastet eller øvrige tiltag ser ud til at indeholde initiativer til forbedring af disse forhold.

Justitia har dog noteret sig, at lovudkastet indeholder forslag til, at nævnets formand eller næstformand kan beslutte at udsætte en sag med henblik på indhentelse af yderligere oplysninger. Det fremgår af bemærkningerne til lovudkastet, at baggrunden herfor er, at nævnet over for Justitsministeriet har oplyst, at flere sager bliver udsat på nævnsmødet, fordi det på mødet konstateres, at der ikke er tilstrækkelige oplysninger til, at sagen kan afgøres. Dette fører bl.a. til, at der i praksis indkaldes til en række nævnsmøder, selvom sagen ikke er tilstrækkeligt oplyst, hvilket medfører et øget tids- og ressourceforbrug for Ungdomskriminalitetsnævnets medlemmer, ligesom det er til gene for barnet eller den unge, der skal møde op til nævnet flere gange end nødvendigt.

Justitsministeriet angiver i den forbindelse, at den foreslåede ændring, vil kunne bidrage til, at nævnets ressourcer i højere grad anvendes optimalt, hvilket på sigt må forventes at have en positiv effekt på den samlede sagsbehandlingstid i nævnet.

Justitia er naturligvis ikke uenig i denne antagelse. Kvaliteten af sagens oplysning kan dog næppe i sig selv forventes at blive bedre af, at sagen kan udsættes med henblik på indhentelse af yderligere oplysninger. Det bemærkes i den forbindelse, at der i devalueringerne generelt ses en efterspørgsel blandt de involverede efter bedre viden og flere kompetencer på området, ligesom der på tværs af alle tre faggrupper efterspørges øget mulighed for erfaringsudveksling, se f.eks. side 84 i "Nævnsmødet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet". Efter Justitias opfattelse vil øget fokus herpå ligeledes have en effekt på kvaliteten af de ungefaglige undersøgelser og derved også en positiv effekt på nævnets anvendelse af ressourcer og den samlede sagsbehandlingstid.

Justitia skal på denne baggrund anbefale, at der iværksættes yderligere initiativer, der kan sikre kvaliteten af de ungefaglige undersøgelser og indstillinger, herunder en entydig klarlægning af kravene til ungefaglige undersøgelser og indstillinger samt sikring af tilstrækkelig viden og kompetencer hos de involverede.

Advokat og bisidder

Af Justitias hørings svar af 1. oktober 2019 fremgår det endvidere, at det er positivt, at der i forhold til første udspil er indført ret til gratis advokat til forældremyndighedsindehavere og børn, der er fyldt 12 år, i sager om anbringelse med og uden samtykke. Henset til afgørelsernes meget indgribende karakter og advokatbistandens afgørende betydning for retssikkerheden for både forældre og børn anførte Justitia dog, at det ville have været at foretrække, at advokatbeskikkelsen skete automatisk. Herved ville man kunne undgå den situation, at advokatbistand ikke tilvælges på grund af eksempelvis manglende forståelse for processen eller manglende kendskab til advokatens vigtige rolle.

Justitia påpegede endvidere i hørings svaret, at det ligeledes er positivt, at der i lovforslagets § 45 er indført en ret for barnet til at medbringe en bisidder, svarende til servicelovens § 48 a. Justitia anførte i den forbindelse, at da børn under 12 år ikke har ret til en gratis advokat, kunne der med fordel også indføres en formodningsregel her, således at bisiddere som udgangspunkt medvirker i sager med børn, der ikke er fyldt 12 år.

Justitia finder det beklageligt, at lovudkastet ikke ses at omfatte initiativer vedrørende advokatbistand og bisidder. Det fremgår af "Nævnsrådet. En devaluering af Ungdomskriminalitetsnævnet", side 38, at barnet/den unge har haft advokatbistand under nævnsrådet i godt en fjerdedel af møderne, mens forældremyndighedsindehavere har haft advokatbistand i 15 pct. af møderne. Ved seks af møderne har der deltaget en eller flere bisiddere. Bisidderne har været familiemedlemmer eller socialfaglige fagpersoner. I forlængelse heraf fremgår det side 45, at selvom advokaternes bidrag til nævnsrådene er meget varierende, så ytrer nogle nævnsmedlemmer, at velforberejdede advokater, der har skabt en relation til barnet/den unge inden nævnsrådet, i høj grad bidrager positivt til at belyse barnets/den unges perspektiv.

Henset til det beskedne antal sager, hvor der efter det oplyste medvirker henholdsvis advokat og bisidder, finder Justitia det tvivlsomt, om det retssikkerhedsmæssigt positive potentiale ved medvirken af advokat og bisidder udnyttes i tilstrækkelig grad.

Justitia skal derfor på ny anbefale, at der automatisk beskikkes en gratis advokat til forældremyndighedsindehavere og børn, der er fyldt 12 år, i sager om tvangsfjernelse, og at der indføres en formodningsregel i sager med yngre børn, således at der som udgangspunkt medvirker en bisidder i disse sager.

Justitia er bekendt med, at regeringen i et kommende lovforslag vil give børn fra 10. år ret til gratis advokatbistand i tvangsmæssige sager, der behandles i kommunernes børne- og ungeudvalg. Af hensyn til de lighedspunkter, der er mellem behandlingen af sager i Ungdomskriminalitetsnævnet og børne- og ungeudvalgene, bør adgangen til gratis advokatbistand efter Justitias opfattelse være den samme begge steder. Det vil betyde, at børn fra 10. år også vil kunne få gratis advokatbistand i

anbringelsessager ved Ungdomskriminalitetsnævnet. Justitia anbefaler, at det foreliggende lovudkast justeres i overensstemmelse hermed.

Herudover bemærkes, at Justitia i rapporten "Tvangsanbringelser - retssikkerhed i en kompliceret beslutningsproces" fra september 2018 har peget på behovet for en særlig kvalificering af de advokater, som påtager sig at repræsentere forældre og børn i tvangsanbringelsessager, hvilket f.eks. kan ske gennem en særlig beneficeringsordning eller ved at stille krav om dokumentation af relevant efteruddannelse.

Udvidelse af adgangen til at pålægge straksreaktioner

Med lovudkastet udvides anvendelsesområdet for straksreaktioner med henblik på at sikre, at kommunerne i langt videre omfang indstiller til brug heraf i sager, som henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet, og at nævnet i langt videre omfang pålægger straksreaktioner.

Fremover vil en straksreaktion således skulle pålægges, hvis barnets eller den unges udviste adfærd giver grundlag herfor. Endvidere vil der fremadrettet alene skulle lægges vægt på de grundlæggende hensyn bag reglerne om straksreaktioner, herunder navnlig at reaktionen skal have en opdragende karakter, og at reaktionen har et udviklingsmæssigt sigte, så barnet eller den unge kommer til at opleve, at vedkommende bidrager til et trygt og ordentligt samfund.

Straksreaktioner kan imidlertid opleves som meget bebyrdende af barnet/den unge. Efter Justitias opfattelse er det derfor vigtigt, at der medvirker en børnesagkyndig, som med sin faglige indsigt bl.a. kan bidrage til, at der alene bliver pålagt reaktioner med det fornødne udviklingsmæssige sigte.

Efter de gældende regler deltager en børnesagkyndig som udgangspunkt i sager vedrørende de 10-14-årige, men kun i særlige tilfælde, når det gælder unge i alderen 15 til 17 år. Dette gælder bl.a. de tvangsmæssige sager. I de øvrige sager vedrørende de 15-17-årige, hvor der indstilles til straksreaktion, må det derfor anses for tvivlsomt, om der er den fornødne faglige indsigt i forhold til at vurdere reaktioners udviklingsmæssige sigte.

Justitia skal på den baggrund anbefale, at der uanset barnets/den unges alder altid medvirker en børnesagkyndig i sager med indstilling om straksreaktion, således at der er tilstrækkelig fokus på, at alene reaktioner med det fornødne udviklingsmæssige sigte bliver pålagt barnet/den unge.

Se også nedenfor om yderligere deltagelse af børnesagkyndige.

Yderligere deltagelse og inddragelse af børnesagkyndige

I lovudkastet foreslås det, at der fremover bør gives mulighed for, at Ungdomskriminalitetsnævnet kan bistås af en børnesagkyndig i sager vedrørende børn og unge i alderen 15 til 17 år, hvor det skønnes særdeles påkrævet af hensyn til den unge.

Efter Justitias opfattelse kan de børnesagkyndiges deltagelse dog med fordel udvides yderligere. Udover de ovennævnte sager om pålæggelse af straksreaktion bør børnesagkyndige efter Justitias

opfattelse generelt deltage i sager vedrørende børn og unge i alderen 15 til 17 år, når det vurderes at kunne bidrage til en bedre dialog med barnet/den unge. Justitia finder ikke, som det anføres i bemærkningerne til lovudkastet, at en ungefaglig undersøgelse efter ungdomskriminalitetslovens § 31 i alle tilfælde udgør et tilstrækkeligt grundlag, således at der ikke er behov for yderligere faglig indsigt.

Det er endvidere Justitias opfattelse, at det vil styrke afgørelsernes faglige fundament, hvis de børnesagkyndige deltager med stemmeret. I sager om tvangsanbringelse vil det samtidig betyde, at afgørelsesprocessen i højere grad ligestilles med processen i de sager, som behandles i det sociale system. Der henvises til Justitias tidligere hørings svar af 1. oktober 2018.

Justitia skal på den baggrund anbefale, at adgangen til deltagelse af børnesagkyndige i sager vedrørende børn og unge i alderen 15 til 17 år yderligere udvides til at omfatte sager, hvor den børnesagkyndige kan bidrage med nødvendig faglig indsigt, herunder bidrage til en bedre dialog med barnet/den unge, og at de børnesagkyndige får stemmeret ved afgørelser i Ungdomskriminalitetsnævnet.

Udvidet adgang til skriftlig behandling

Med lovudkastet foreslås det, at nævnsprocessen på en række punkter smidiggøres og effektiviseres. Dette skal bl.a. ske ved, at der i højere grad end i dag vil kunne træffes afgørelser på skriftligt grundlag i sager, hvor en skriftlig nævnsbehandling ikke går ud over retssikkerheden for barnet eller den unge. Det foreslås bl.a., at alle parter skal være enige heri, ligesom en række øvrige betingelser skal være opfyldt.

Med lovudkastet bliver det således fremover bl.a. muligt at træffe afgørelse på skriftligt grundlag i sager vedrørende anmodninger om ophør eller ændring af en foranstaltning fastsat efter §§ 12-14 (straksreaktion, forbedringsforløb og anbringelse). Dette omfatter dog ikke afgørelser om tilbageholdelse i forbindelse med anbringelse efter lovens § 18, stk. 1, og det fremgår af bemærkningerne til lovudkastet, at baggrunden herfor er, at der er tale om sager af mere indgribende karakter.

Justitia finder dog, at også visse af de sager, der fremover vil kunne afgøres på skriftligt grundlag, har en så indgribende karakter, at processen kan være retssikkerhedsmæssigt betænkelig, f.eks. afgørelser vedrørende ændring af forbedringsforløb og anbringelse. Dette gælder uanset, at alle parter er enige i den skriftlige behandling. Det bemærkes i den forbindelse, at det kan være vanskeligt for et barn/en ung til fulde at forstå nævnsprocessen, selv når den foregår mundtligt og med barnets/den unges deltagelse, se også ovenfor. Derfor bør der efter Justitias opfattelse ikke være mulighed for skriftlig behandling i sager, hvor afgørelsen kan opfattes som en skærpelse af en foranstaltning for barnet/den unge, eller hvor afgørelsen i øvrigt kan antages at være bebyrdende for denne.

Justitia skal på den baggrund anbefale, at der ikke skabes mulighed for skriftlig behandling i de sager, hvor afgørelsen kan opfattes som en skærpelse af en foranstaltning for barnet/den unge eller hvor afgørelsen i øvrigt kan antages at være bebyrdende. Alternativt kan adgangen til skriftlig behandling i denne type sager begrænses til sager, hvor barnet/den unge har bistand fra en advokat.

Klageadgang

Udgangspunktet er, at det ikke er muligt at påklage Ungdomsnævnets afgørelser til Ankestyrelsen, medmindre der er tale om sager af indgribende karakter, f.eks. en anbringelse uden for hjemmet.

For nogle børn/unge kan en række mindre indgribende foranstaltninger dog opleves som så bebyrdende, at det må anses for retssikkerhedsmæssigt betænkeligt, at afgørelser herom ikke kan påklages. F.eks. kan det af et barn/ung opleves som forholdsvist indgribende at skulle være hjemme på et nærmere bestemt tidspunkt eller at blive pålagt at deltage i en fritidsaktivitet. Afgørelser med lignende indhold kan påklages til Ankestyrelsen efter serviceloven, men kan ikke påklages til Ankestyrelsen efter ungdomskriminalitetsloven.

Justitia skal på den baggrund anbefale, at klageadgangen til Ankestyrelsen udvides, så den tillige omfatter mindre indgribende foranstaltninger, og der vil være overensstemmelse mellem reglerne om klageadgang i serviceloven og ungdomskriminalitetsloven.

Flytning af sekretariatet

Endelig fremgår det af lovudkastet, at det er forventningen, at Ungdomskriminalitetsnævnets sekretariat vil blive overflyttet fra Rigspolitiet til Domstolsstyrelsen den 1. januar 2023.

Det følger herom af de almindelige bemærkninger til lovudkastet, at det forudsættes, at det i bekendtgørelse nr. 32 af 9. januar 2019 om forretningsorden for Ungdomskriminalitetsnævnet vil blive fastsat, at nævnets sekretariat er organisatorisk forankret hos Danmarks Domstole, og at denne forankring bl.a. vil betyde, at Domstolsstyrelsen stiller administrativ bistand og it til rådighed. Det fremgår endvidere, at det med lovforslaget ikke i øvrigt er tilsigtet ændringer af den gældende retstilstand.

En flytning af sekretariatsfunktionen til Domstolene kan imidlertid ses som et yderligere element, der forstærker de retssikkerhedsmæssige betænkeligheder, der er anført indledningsvist om den strafferetslignende proces, som foregår i Ungdomskriminalitetsnævnet uden at retsgarantierne i EMRK artikel 6 er iagttaget. En flytning af sekretariatsfunktionen til domstolene vil således yderligere kunne forstærke oplevelsen af, at der er tale om en strafferetlig proces.

Efter gældende ret kan Ungdomskriminalitetsnævnets afgørelser påklages til Folketingets Ombudsmand, hvis betingelserne i ombudsmandsloven i øvrigt er opfyldt. Det er noget uklart, om denne retssikkerhedsmæssigt væsentlige klageadgang kan opretholdes efter en flytning af

sekretariatsfunktionen, da ombudsmandens virksomhed ikke omfatter den virksomhed, som udøves af Domstolsstyrelsen, jf. § 8 i lovbekendtgørelse nr. 390 af 25. april 2017 om Domstolsstyrelsen.

Det er ligeledes uklart om og i givet fald i hvilket omfang justitsministeren fortsat vil kunne føre tilsyn og kontrol med Ungdomskriminalitetsnævnet. Det fremgår af domstolsstyrelseslovens § 2, stk. 2, at justitsministeren ingen instruktionsbeføjelser har over for Domstolsstyrelsen, og at Domstolsstyrelsens afgørelser ikke kan påklages til ministeren. Der er således ikke noget over-/underordningsforhold mellem justitsministeren og Domstolsstyrelsen, ligesom justitsministeren ikke skal føre løbende tilsyn med Domstolsstyrelsen.

Justitia skal på denne baggrund anbefale, at de nævnte uklarheder tydeliggøres i lovudkastet.

Med venlig hilsen

Birgitte Arent Eiriksson

Vicedirektør

JUSTITIA

Mobil/Cell +45 30 86 84 97

E-mail: birgitte@justitia-int.org

<http://www.justitia-int.org>

